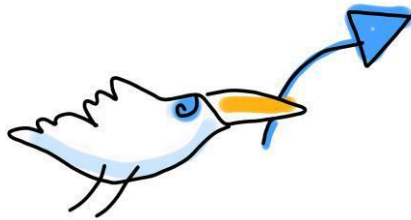

George Kun

**Adio
România,
pământ
părintesc**

© George Kun, 2018

Ilustrații: Anath Hanit

Coperta și tehnoredactarea: Sasha Segal

Tipar:

În chip de prefață

Ireverențios, curajos, inventiv și veșnic mânat de curiozitate și spirit de aventură, autorul acestor pagini pune independența pesonală mai presus de toate, fie că e vorba de relații romantice, sau oportunități materiale.

Neconformist și iconoclast, George Kun se opune ordinii rigide a societății, fie că e vorba de xenofobie, dictatură politică sau de închistare religioasă. Detestă căile bătătorite, rutina, și să i se spună ce să facă. Din fericire, are totuși undeva, în interior, o busolă care îi arată drumul.

Firește, nu toate îi merg după placul inimii, dar orice eșec îl face să pornească din nou la drum cu și mai multă energie, determinare și optimism. Viața nu va fi ușoară, dar nici plictisitoare, pe calea aleasă de el.

Dacă ar fi să alegem un refren muzical care să însoțească aceste pagini, piesa care s-ar potrivi perfect ar fi “My Way”, a lui Frank Sinatra:

*I've lived a life that's full
I've traveled each and every highway
But more, much more than this
I did it my way!*

Sasha Segal

George Kun, în armată,
în toamna anului 1973

Jidanul Kun

“Măi Gheorghe, dacă toți jidanii ar fi ca tine, Israelul n-ar fi câștigat niciodată Războiul de Șase Zile.”

Furia stimulează curajul, așa că răspunsul meu a venit prompt: “Iar dacă toți ofițerii arabi ar fi fost ca dumneavoastră, Războiul de Șase Zile ar fi durat doar o zi!”

Acest dialog istoric a avut loc în toamna lui '73, în timpul serviciului meu militar la Bacău. Căpitanul Hârțan, care avea aspirația de a deveni într-o bună zi maior, era de fapt un om simplu, cumsecade, și această provocare a fost doar rezultatul frustrării sale cu lipsa mea de talent de a mășălui în cadență.

Cred că după definiția umoristului maghiar Karinthy Frigyes, el de fapt nici nu era antisemit (*“Antisemit este acela care urăște pe evrei mai mult decât e necesar”*).

În mod miraculos, “obraznicia” mea nu a avut nici un fel de consecințe punitive. Singura explicație era că tovarășul căpitan s-a temut că ar putea fi ridiculizat împărtășind acest dialog cu superiorii lui.

Un coleg de armată, local, din Bacău, cu numele de Arnăutu, fiu de “ștab”, primea tot timpul permisiile de plecare și venea înapoi cu bunătați ca salamuri, ceapă, cârnați și țuică, pe care le împărțea cu generozitate cu toți colegii, inclusiv cu “jidantul” Kun, care era bun sportiv și spunea bancuri grozave. “Nu te sfii, măi jidane, bea și tu mai mult, că ce dracu', doar suntem ca frații... Și frați am rămas...”

La Praga

Gândurile îmi zburau înapoi la Praga, în Cehia, unde mi-am petrecut copilăria până la 10 ani. Cu părinți diplomați din țară comunistă, am făcut școala rusească. Așa școală n-am văzut nici în timpurile moderne. Vestiare de sticlă, unde te descălți ai, puneai papuci moi de piele, uniformă tip militar cu centură de piele lăcuită neagră, cataramă nichelată și i cu stema URSS, coridoare de marmură, sală de cor, sală de gimnastică extraordinară cu toate aparatele posibile, sală de tir cu arcul, atelier de pictură și sculptură, cantină de lux... Școala “ocupanților”... Ce să ne mirăm?

Când se terminau orele, apăreau în fața școlii limuzine rusești Zil, Zis, Volga și, mai rar, Pobeda din care ieșeau tovarășe grase, cu funduri enorme plasate pe picioare groase de maximă stabilitate, părul în “coc” și miros penetrant de parfum “paciuli”, ca să-și ridice odraslele. Mi-am făcut mulți prieteni și am învățat limba rusă ca lumea.

Mi se părea ciudat și hazliu cum atât acești copii “bine crescuți” și sârguincioși la învățătură cât și părinții lor, care sigur au avut ceva experiență antisemită, nu erau destul de rafinați și cult i ca să găsească numele de “Kun” cel puțin suspect, așa că am rămas cu statutul solid de român, fiu de diplomat român, “om de gașcă sau comitet”.

În schimb doi colegi de clasă, un tip palid, cu părul roșu ca focul și o fetiță cam smeadă la față și cu ochi mari, negrii, frumoși și inteligenți erau batjocoriți cu apelative de “jid”, adică jidan, doar pentru că se potriveau cu un stereotip.

La vârsta fragedă de 7-8 anișori, nu faci confesiuni voluntare de genul “Vă rog să mă scuzați, știți că și eu sunt jid?” așa că am rămas doar ca observator al faptului de cât de neplăcut era să fii “jid”.

Statutul de “observator” s-a tranformat destul de brusc în cel de victimă, când antisemitismul stalinist și post-stalinist spre sfârșitul anilor 50’ a început să măture evreimea majoritară din diplomația română direct în procese înscenate, închisori, mizerie și anonimitate.

Intellectualii evrei poligloți, bine educați și talentați și mulți sincer dedicați regimului și “cauzei comuniste”, dar cu nume de familie profund “iritante” și ne-românești, și mai târziu și cei care umblau naiv cu cioara vopsită, adăugând sufixe ca “escu” sau “eanu” la te miri ce – Sterneanu, Grunescu – au fost înlocuiți cu muncitori și țărani de origine “sănătoasă”, care au absolvit cu brio școlile de educație de partid și ideologie comunistă și au devenit noii diplomați români. “*Sic transit gloria mundi*” și pentru viața noastră diplomatică și ne-am întors și noi în țară.

Înapoi în România

Integrarea mea rapidă în sistemul școlar românesc a fost ajutată mult și de dispariția rapidă a penarului meu de piele, a gumei albe de șters Koh-I-Noor cu elefant, a compasului din metal solid nichelat, fără creion de lemn cu gheară, și a stiloului cu pipetă. Toate acestea erau accesorii standard la școala rusească din Praga și chiar la școlile cehești.

N-am aflat niciodată cine mi-a pus în buzunarul hainei un bilețel mototolit cu niște versete de mare talent, afecțiune și înțelepciune, pe care nu le-am uitat nici până în ziua de azi:

“De mai aduci la școală șmecherii din astea jidovești, poți și tu sula să mi-o belești”.

Prin acest mesaj, înțelegerea mea a naturii umane în general și a invidiei în special s-a îmbunătățit substanțial. M-am gândit de multe ori dacă și cum s-ar fi modificat mesajul de pe bilețel, dacă eram, să zicem, finlandez?

Spre sfârșitul liceului, eram deja bine pregătit pentru cea mai interesantă muncă pe care am avut-o vreodată: Ghid Turistic O.N.T. la Marea Neagră. E adevărat că vorbeam bine cinci limbi străine și o mai rupeam și în altele pentru comunicații simple, dar, ca la orice în viață, trebuia să ai și noroc. Directorul Filialei O.N.T. care m-a angajat, m-a întrebat în glumă: “Cum naiba voi, evreii, vorbiți atâtea limbi străine?” și după o pauză scurtă a adăugat: “Dar asta e bine și pentru noi.” M-am bucurat mult, pentru că în sfârșit, răspunsul la întrebarea retorică: “Dar asta e bine pentru evrei?”, a fost “DA”!

Toate verile mele din ultimii ani de liceu precum și cele de la facultate le-am petrecut la Marea Neagră în calitate de ghid turistic, lucrând cu o diversitate mare de străini. Ceea ce este relevant pentru acest “set” de amintiri, nu sunt doar aventurile romantice în care oferta întotdeauna depășea cererea ci expunerea mea la ideile și realitățile din lumea liberă, simplu prin contactul limitat dar legal cu străinii. Era foarte ușor să-ți crezi iluzia că și tu făceai parte din această lume până când venea trezirea brutală la realitate....

O întrebare simplă și aparent nevinovată ca “Hei, ești român, bă?” mi-a creat un reflex condiționat de suspiciune, teamă și rușine, care nu a dispărut complet nici până azi. Asta de obicei se asocia cu refuzul de a fi lăsat într-o discotecă sau magazin pentru “străini”, sau ocolitul forțat de la zeci de metri a zonei “Club Mediteranée” în Mamaia, în propria ta țară, unde securiștii te miroseau de român de la distanță și îți arătau cu degetul care era direcția corectă de mers pentru un român. Lumea era și mai este plină de țări și regimuri opresive, dar privind înapoi, cred că România a avut un loc de frunte în maltratarea cu dispreț și în umilirea propriilor ei cetățeni, în raport cu orice terchea-berchea străin cu “valută”.

Turiștii cehi și maghiari care veneau la Marea Neagră spuneau cât de frumoasă era coasta adriatică iugoslavă, pe care eu am văzut-o prima dată vizitând-o din Canada. La fel și Grecia și Turcia.

Și astăzi, după zeci de ani în lumea liberă, mai păstrez în suflet o senzație, ceva între regret și ură împotriva regimului comunist care m-a jefuit de posibilitatea de a călători simplu, cu mintea, ochii, picioarele și energia de “teenager” în acele trei țări atât de frumoase și apropiate geografic de România.

Am încercat odată să merg legal în Iugoslavia, și un securist mi-a spus râzând, deja în faza de cerere, că de ce îmi pierd timpul cu prostii, când, ca evreu, pot călători în aceste țări plecând și din Israel... De fapt avea dreptate, dar nu cred că a realizat din plin enormitatea și absurditatea acestei idei.

După armată, a urmat facultatea și inginer electro mă făcui... iar apoi, dorința mea de a călători pentru câteva luni în “neagra străinătate” a fost înlocuită cu ceva mult mai simplu: “Kun, mar ș la muncă!” Și la muncă m- am dus. Mi-am început stagiatura de inginer la Pitești.

Ileana Cosânzeana

În prima săptămână, duminica, m-am dus la teatru unde se juca ceva piesă folclorică pe o temă de Făt Frumos și Ileana Cosânzeana. După sfârșitul spectacolului, m-am dus în culise, să văd dacă Ileana Cosânzeana era la fel de frumoasă de aproape ca și privită din sală. Inima mi s -a oprit în loc pentru că, de fapt, văzută de aproape, era și mai frumoasă. După ceva bâlbâială, complimente și umor forțat din partea mea, Ileana mi-a acceptat oferta de a servi o înghețată la cofetăria din colț.

În următoarele săptămâni, temperatura înghețatei a devenit foarte fierbinte, până când, într-o zi, doamna matroană-mamă a Ilenei Cosânzene m-a așteptat la ieșirea de la serviciu, s-a apropiat rapid de mine și mi-a spus pe un ton răspicat că familia ei nu dorește ca fiica să aibă relații personale cu persoane “de alte naționalități”.

Scena a fost extrem de penibilă și aerul ei agresiv de mahalagioaică mi-a paralizat complet orice încercare de a da o explicație sau de a negocia. Cu asta s-a terminat pericolul de semitizare a “Fecioarei RomAriene din Pitești” și interesul meu pentru înghețate cu “agendă” în lumea teatrului amator din Județul Argeș a scăzut și el, vertiginos.

Nu “dacă”, ci “când”

În mai puțin de un an, soarta m-a mutat/salvat din Pitești și am ajuns înapoi la la Timișoara, unde am fost angajat (prin interviu, nu repartizare) la prestigiosul ISIM (Institutul de Sudură și Încercări de Materiale). După ce am primit și acceptat oferta de serviciu ca Inginer Cercetător (sau “cerșetor”, cu ochii de azi și salariul de atunci), șefa mea de laborator Prof. Dr. Ing. Cecilia Borza (nu pe numele ei adevărat) m-a invitat la un al doilea interviu, de post-angajare, în biroul ei.

Discuția a decurs cam așa: “Domnule Kun, (ea ni se adresa cu “domnule”, pe vremea când nu prea erau variațiuni de la “tovarășe”) conversația asta e foarte confidențială, personală, dar și voluntară. Dacă doriți s- o avem, vă rog foarte mult să fiți onest și deschis cu mine ca să putem beneficia din asta amândoi.”

Am acceptat imediat și am aflat că înaintea mea, poziția mea era ocupată de Dl. Petru Goldberg, un inginer foarte talentat și capabil, care, după câțiva ani de succes profesional la ISIM, s-a hotărât să-și continue cariera în Israel. Doamna Borza voia doar să știe mai exact planurile mele pentru ca să-și calibreze în mod corect durata, calitatea, cantitatea și natura confidențială a proiectelor alocate mie, astfel ca să nu ne încurcăm reciproc viitorul.

Pe scurt, premiza ei era că dacă ești deștept, capabil și evreu, nu era o chestie de “dacă”, ci doar de “când” vei pleca în Israel.

Am fost enorm de recunoscător D-nei Borza că m-a ajutat să găsesc echilibrul fragil dintre efortul de a continua dezvoltarea mea profesională pentru un viitor mai bun în străinătate și evitarea de la distanță a tot ce ar putea mirosi a secret de stat sau alte chestii punătoare de bețe în roate. Nici până astăzi nu înțeleg în totalitate cum o persoană în poziția profesională și socială a șefei mele a avut curajul și inspirația să fie un complice favorabil expatrierii mele, dar vorba Cezarului, “*Alea iacta est*”.

Câteva luni după discuția asta, lucrurile au început să se precipite emoțional și spiritual. Sora mea avea deja pașaportul pentru Israel în mână, când i-a venit al treilea refuz la cererea de a pleca din țară (nu neapărat o surpriză în haosul kafkian birocratic communist) și dusă a fost.

Atracția culturală, profesională și materială a vestului, combinată cu mizeria morală, politică, socială și materială a României, în anii de înflorire a ceaușismului, mi-a creat o viziune unidirecțională, ca

cea a majorității tineretului (“scapă cine poate”), de emigrare legală sau fugă de pe moș ie, fiecare cum putea. Deci deteriorarea olfactivă a situației era galopantă și precedentele de familie și unii prieteni deja plecați m-au pus și pe mine la coadă pentru ducă.

Au mai trecut doi ani până de fapt am depus și eu cererea de plecare definitivă din țară. Veștile din Israel despre serviciul militar, climă și economie nu erau extraordinar de atrăgătoare. Plecatul meu din țară s-a cristalizat în timp ca un concept de a scăpa de ceva ce în mod absolut nu mai voiam, și a-l înlocui cu altceva care nu putea fi mai rău. Acest punct de vedere m-a ajutat foarte mult în a nu cădea în capcana în care mulți alții au căzut și anume că “dincolo”, chiar dacă nu mișună de câini cu covrigi în coadă, în general totul va fi mai bine și mai ușor.

Obstacole și opțiuni

Eu mai aveam și alte obstacole emoționale și psihologice de trecut, pentru a face acest pas în deplină împăcare cu mine însumi. Trebuia să-l conving pe tatăl meu că eram total pregătit să renunț “summa summarum” la tot ce părea stabil și pozitiv în viața mea de atunci în România: servicii garantat, prieteni foarte buni, legături romantice de calitate, sporturi, vacanțe la munte și la mare, apropiere de familie, îngrijire medicală acceptabilă, chiar și micile plăceri de a avea acces la cărți și reviste din vest, de circulație semi-secretă în România...

Nu știam cât din asta era 100% serios și cât era doar o provocare paternă la gândire comparativă și anticipativă, pe lângă o demonstrare a gradului meu de informare despre situația politică, economică și socială a țării unde vreau să plec, dar oricum am avut partea mea de ezitări și dureri de cap. A fost o lecție bună și forțată de maturizare.

Cu mama era mai simplu. Deși ar fi suferit enorm datorită absenței copiilor, altruismul ei era mai puternic decât “egoismul” natural și protector de mamă. Ea trebuia doar să se uite în ochii mei și dacă simțea că eu într-adevăr eram hotărât să plec, era gata să mă sprijine total și să-mi diminueze orice reproșuri pe care mi le-aș fi făcut.

Spre norocul meu, deși Israelul era unica mea cale legală de a pleca spre destinația finală, mai aveam și o altă opțiune. Asta a schimbat toată dinamica și strategia plecării. În perioada în care lucrasem ca ghid turistic la Marea Neagră, m-am împrietenit cu un olandez, un tip fin și educat, cu care n-am avut

relații tipice de “bișniță cu străini” de a-mi procura cămăși, blugi, ochelari de soare și cosmetice din vest, care erau greu de obținut în România. În schimb am legat o prietenie care s-a dovedit mai târziu a fi mult mai valoroasă decât ceva achiziții de schmates.

Noul prieten olandez era foarte bine informat, a călătorit mult la viața lui și îi plăceau conversațiile pe teme culturale, filozofice și politice. Era și un bun cunoscător de muzică clasică. Ne-am apropiat mult, a înțeles bine situația din România și înainte de a se întoarce în Olanda, mi-a promis că dacă vreodată scap cumva din România, voi putea să stau la el și mă va ajuta să fac primii pași.

Obținând viza pentru Israel, eu nu mai aveam nevoie să “scap” din România, ci doar să primesc și o invitație oficială din Olanda, pentru o vizită turistică.

Restul s-a derulat ca o combinație de film de aventură și groază. Invitația a fost trimisă la Consulatul Olandez din București, care m-a înștiințat în scris. Pentru obținerea vizei turistice în Olanda, trebuia să mă prezint în persoană la Consulatul Olandez cu un pașaport valabil. Pașaportul român albastru, de cetățean român domiciliat în străinătate, mi s-a eliberat cu două săptămîni înainte de data fixă de plecare în Israel. Viza israeliană trebuia pusă și ea în pașaport, la Consulatul Israelului din București.

Contractul ceaușist de “vânzare” a evreilor din România stipula că “jidanii” trebuie să plece din România direct în Israel, nu pe căi ocolite. O viză olandeză în pașaportul meu ar fi periclitat plecarea din țară. Olandezii (și multe alte consulate vestice)

aveau o înțelegere cu românii că, dacă pașaportul român prezentat are o viza israeliană de emigrare cu zbor direct, ei să nu elibereze nicio viză turistică cu dată de valabilitate anterioară datei plecării din România în Israel. Deci, în mod clar, trebuia să obț in viza olandeză înainte de o avea pe cea israeliană și să țin pumnii ca israelienii să nu-mi facă probleme.

Afumare și lăcuire

Accesul la Consulatul Olandez nu era simplu, pentru că securiștii patrolau străzile și intrările la consulate și de obicei nu-i lăsau pe români să intre, indiferent de motiv. Această problemă s-a rezolvat prin “Kentuirea” unui securist natural ostil, căruia i-am prezentat scrisoarea de invitație pentru ridicarea vizei, și am riscat o glumă zicând că nu stau mult și poate că vrea să fumeze niște Kenturi între timp.

Mi-a spus că asta trebuie rezolvată prin corespondență de la Timișoara și nu venind personal la Consulat, unde “n-am nici o treabă ca cetățean român”.

Între timp, securistul a deschis pachetul de țigări și se pare că i-a priit primul fum, așa că mi-a făcut cu ochiul s-o întind și m-a lăsat să intru la consulat. Înăuntru, următorul șoc: recepționista era româncă și securistă.

S-a uitat la scrisoarea de invitație și mi-a spus că nu se poate elibera viza înainte de a-i prezenta biletul de avion. Eu aveam biletul București - Tel Aviv eliberat de consulatul israelian și ea mi-a spus că trebuie să prezint un bilet cu destinația spre Olanda aprobat de Consulatul israelian.

În clipa aceea, consulul olandez era în trecere în spatele recepției spre biroul său și i m-am adresat lui în engleză, solicitându-i ajutorul. Cucoana securistă era foarte furioasă, dar consulul m-a întrebat care-i treaba. I-am spus că am venit după viză și el mi-a cerut să-i înmânez scrisoarea.

A dispărut câteva minute, și când s-a întors, i-a spus cucoanei că totul era în regulă și eu am dreptul la o viză de trei luni, pe care s-o elibereze imediat și să vină pentru ștampilă și pentru semnătura domniei sale. Mi-a rămas în minte și până astăzi privirea de invidie și ură a securistei, dar am plecat de acolo cu viza în pașaport.

Obținerea vizei israeliene a fost relativ standard, dar funcționarul de la consulat m-a întrebat “Ce-i cu viza aia olandeză?” Și i-am spus că intenționez să vizitez niște prieteni în Olanda și să am o vacanță înainte de a veni în Israel.

El m-a atenționat că vacanța în Olanda trebuie s-o fac după ce ajung în Israel, conform înțelegerii cu românii, dar că asta e o chestie românească, nu israeliană și nu condiționează emiterea vizei israeliene și că, foarte probabil, românii îmi vor face probleme. Deci viză dulce, gust amar... cum va fi, ce va fi?

Următoarea etapă a fost obținerea biletului București - Amsterdam - Tel-Aviv de care s-a ocupat sora mea din Israel și biletul, pe numele meu, trebuia ridicat la agenția Swissair din București. Când am ajuns acolo, agenta de voiaj era din nou, ghici? O româncă și securistă, care mi-a cerut pașaportul pentru identificare. I-am dat actele și patru pachete de Kent, încercând să și zâmbesc...

S-a uitat cât s-a uitat și apoi a spus că biletul nu poate fi eliberat acolo la Swissair ci trebuie transferat la agenția Tarom ca ei să rezolve dilema cu existența celui de al doilea bilet Tarom, București-Tel-Aviv.

Am încercat să-i explic că biletul Swissair era acolo, e plătit, e proprietatea mea și că eu eram identificat ca pasager cu acte și vize în regulă, deci care era problema?

În viața mea nimeni nu m-a tratat sau privit ca un idiot complet, așa cum mă privea acea cucoană. Poate n-am înțeles importanța momentului?

Brusc mi-a căzut fisa și spre marele meu noroc mai aveam în geantă o oă și lac de unghii din Polonia, roșu ca focul, într-o punguliță de plastic. I le-am întins discret, ea le-a încercat imediat sub masă și mi-a rânjit cu acea grimasă tipică de “Obrăzul subțire cu Kentuiala se ține.” iar un mic surplus de lac de unghii poate duce și la eliberarea biletelor. Și uite-așa, înveți la fiecare pas că procesul de emigrare include faza de “afumare”, “lăcuire” etc., la locul și timpul potrivit și cu omul sau ne-omul potrivit.

Un alt miracol de rezolvat a fost ca data de zbor în Olanda să fie anterioară zborului în Israel și ca împachetarea și vămuirea efectelor personale cu destinația Israel să fie în regulă și sincronizată. Aceste bunuri s-au pierdut pe vecie și n-am aflat niciodată dacă “ciupercile care au suferit paguba” erau din România sau Israel.

Evident niciun prieten sau rudă nu știa de intențiile și aranjamentele mele, și pentru toți, în afară de părinți, sora și fratele meu, eu urmam să plec direct în Israel. Schimbarea destinației mele fără s- o trâmbițez la alții a cauzat multă dezamăgire dar peste câțiva ani au înțeles importanța și pericolul de a vorbi prea mult și paranoia bine justificată a vremurilor.

Părinții m-au acompaniat la București și la Otopeni și i-am putut vedea până-n ultimul moment, când mergeam deja spre avion. Apogeul emoției administrative a fost la primul ghișeu securist, când am prezentat pașaportul românesc cu viza israeliană, olandeză și biletul București - Amsterdam - Tel-Aviv.

În plus, încă ceva important: cinci cartușe de Kent lung, într-o pungă de plastic deschisă. Tehnic totul era în regulă, dar politic nu. Se pare că cinci cartușe de Kent produc suficient fum ca să compenseze o înțelegere absurdă și controversată cu Israelul: “numai zbor direct”.

Ștampila de “ieșire” din România a coborât ca un trăsnet pe pașaportul meu, cu aceeași viteză cu care cele cinci cartușe au fost ridicate de “băieți”... și ieșit am fost.

Emoții de toate felurile

Avionul meu București-Amsterdam făcea escală la Zürich, în Elveția. Nu pot descrie emoția și bucuria decolării spre un cer liber. Am fost total copleșit, cu lacrimi în ochi gândindu-mă la părinți și prieteni dragi lăsați în urmă și nebulosul viitor. Mă uitam cu curiozitate la pasageri, încercând să ghicesc cine era elvețian, olandez, român securist sau evreu norocos.

Și acum apogeul dramatic de cea mai mare groază și panică pe care am trăit-o vreodată. La cinci minute după decolare, avionul a fost rechemat la sol fără nici o explicație dată pasagerilor. Cea mai clară și probabilă variantă pentru mine a fost:

“Kun, fenta n-a reușit, ai încercat cu nerușinare să tragi o cacialma, ai umblat cu fofârlica, acum te-au prins și nu numai că nu mai pleci în Israel, dar te bagă ei și la pușcărie, pe zece ani, să te înveți minte, jidane, că dacă ești marfă vândută nu sari de pe cântar când și cum vrei tu!”

După două ore la sol, tot n-am simțit pe umăr nicio mână grea trăgându-mă de gulerul complet umed al cămășii mele și nici n-am auzit numele meu anunțat la difuzor sau pomenit în vreun fel. De abia după ce am decolat din nou și am aterizat în final la Zürich, am acceptat versiunea că a fost un caz de defecțiune mecanică și că de fapt eram în lumea liberă!!!!!!!!!!!!!!

Firește că am pierdut legătura de Amsterdam și pentru avionul următor aveam alte două ore de așteptat, dar ce conteaza două ore față de o “vecie”?

Am fost copleșit imediat de frumusețea, curățenia și reclamele colorate din aeroport, în limbi internaționale. Apoi magazine și chioșcuri cu reviste de modă și specialitate și ziare rar de găsit în România, inclusiv reviste pornografice, total la îndemână, pe care câțiva pasageri în transit le priveau cu amuzament și totală relaxare.

Bineînțeles, m-am inspirat și eu de la această activitate și am savurat libertatea și accesul fără teamă, vină sau rușine la aceste publicații interzise în România, apreciind totodată și calitatea grafică a conținutului. Pentru mine era și o premieră în exersarea libertății informaționale (sau, cel puțin, asta îmi spuneam mie însumi).

Trafic de valută

Deodată am văzut la un chioșc batoane de ciocolată Mars, care m-au fascinat încă din România, unde am gustat poate una sau două, cadou de la niște turiști englezi pe litoralul românesc. N-aveam cum să știu că șase ani mai târziu voi lucra pentru firma Mars timp de paisprezece ani, ca șef de proiect în automatizări de proces și ambalaj și că voi putea degusta aceste ciocolăți direct de pe linia de producție, după pofta inimii.

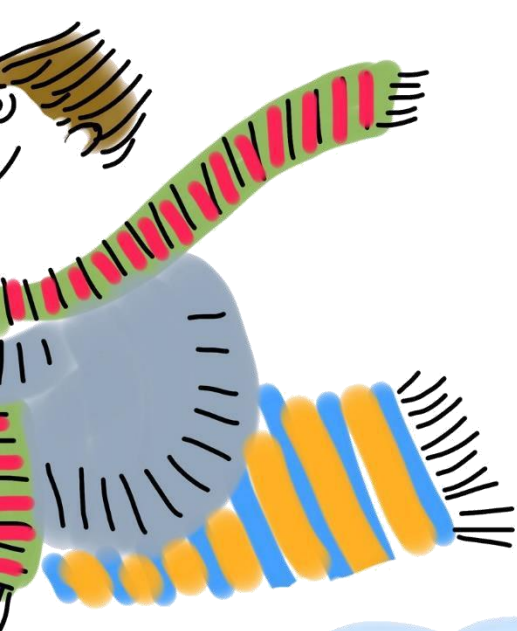
Am început să salivez, îmi era și foame dar mi-am adus aminte că ciocolata Mars nu se dădea gratuit nici în Elveția. A trebuit să mă duc la toaletă și am reușit cu puțin efort și grație să recuperez dintr-o zonă anatomică personală foarte intimă o bancnotă de 100\$ US bine protejată în latex.

Zicala “banii n- au miros” s-a confirmat a fi adevărată și am schimbat dolarii în franci elvețieni. După ce am prânzit bine, am cumpărat și o ciocolată Mars.

Mă amuzam gândindu-mă că guvernul român era așa de strict cu exportul de valută încât m- a forțat să transfer valută (banii mei!) ca un traficant de droguri.

Providență a își arătat generozitatea încă din România, unde câștigasem o mașină “Dacia 1300 ” cu un libret CEC de 5000 de lei. Dacia am vândut-o unui țigan, care a adus banii într-o valiză de carton, iar lei românești i-am transformat încetișor în bani adevărați, care m-au ajutat un pic în începuturile mele în lumea liberă. Deci suta aia de dolari era de acolo...

a.hanit

În Amsterdam

A doua etapă a zborului era spre Amsterdam unde prietenul meu mă aștepta deja îngrijorat la aeroport. Reîntâlnirea a fost simplă, cordială. Prietenul meu știa foarte bine prin ce am trecut și înțelegea total condițiile din care am venit.

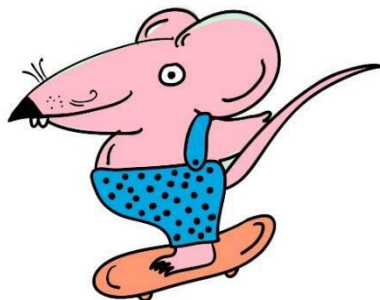
La aeroport am remarcat un steag imens, tricolorul olandez, și i mi-a venit imediat în minte expresia “mândrul tricolor”. Am repetat mental această expresie de câteva ori, și am constatat că nu mi se mai asocia cu nici un sarcasm sau cinism. Pentru mine, era un nou tricolor căruia părea că nu i se “fâlfâia” de mine... După o lună de stat în locuința binefăcătorului meu, din motive de bun simț și spirit de libertate, am hotărât să mă mut pe contul meu și să stau singur.

Am găsit o garsonieră la parter, pe o stradă liniștită în cartierul Jordaan al Amsterdamului, foarte central și pitoresc, cu multe biserici vechi, boutiquiri, magazine de curiozități, librării, berării vechi de secole, canale (sau “gracht”-uri) pitorești, foarte specifice Amsterdamului. Prin apropiere era o piață mare unde se vindea pește proaspăt, fructe, legume și tot felul de bunătăți locale. Populația cartierului era foarte colorată și i mie-mi plăcea să observ vânzătoarele, multe din ele fete tinere cu trăsături aspre și rurale, dar frumoase și sănătoase, purtând ciorapi groși de lână și saboți de lemn care nu le făceau mersul grațios.

Olandezii petreceau cel puțin atâta timp pe bicicletă cât și pe jos și erau în general extrem de nonșalanți și relaxați. Asta includea și pe bărbații îndrăgostiți unul de altul, care se sărutau pe băncile din Vondel

Park, grupuri de hipioți, transvestiți și multe alte extreme dintr-o faună umană colorată cu care a trebuit să mă obișnuiesc în timp, revizuiindu-mi prejudecățile enorme cu care venisem din țara tuturor posibilităților și a nici uneia.

Garsoniera am închiriat-o de la un student etiopian, care m-a lăsat să-i folosesc și bicicleta. Clădirea cu garsoniera era foarte veche și aproape de un canal, așa că n-a fost de mirare când am descoperit curând că

aveam un subchiriaș rozător care alerga noaptea de colo-colo și mă enerva cumplit. Într-o zi am luat o găleată de plastic și am pus niște brânză la fund. A treia noapte, amicul meu gri și cu încă doi amici sau rude, au sărit în găleată. Făceau un zgomot penibil de gheare pe plastic, dar nu puteau nicicum să iasă.

M-am trezit cu sudori reci, am convocat de urgență un tribunal ad-hoc în propria mea imaginație și m-am decis unanim cu mine însumi să le aplic pedeapsa capitală.

Am fiert niște apă pe plită și am aruncat-o în găleata buclucașă. La scurt timp, respectul pentru odihna mea de noapte a fost complet restaurat, fără nici un chiț-chiț. Cred că etiopianul omisese acest detaliu, și de aceea m-a lăsat să-i folosesc bicicleta veche, ca un premiu de consolare.

Dar venise timpul să mă gândesc la activități practice care ar fi putut să mă ajute să rămân în Olanda. Am luat ceva lecții de olandeză la Vrije Universiteit in Amsterdam, m-am înscris la un Masterat la Universitatea din Delft, dar am înțeles repede că nu voi putea rămâne acolo permanent, ci doar temporar, cu extensii limitate pe bază de studii, dar fără permis de lucru. Am stat în Olanda zece luni și am beneficiat de o experiență culturală intensă, vizitând zeci de muzee și instituții de artă, văzând mai toată esența turistică a țării. După două luni de cursuri universitare, bănuții erau cam pe ducă, așa că am avut nevoie de un venit (mult mai mult decât de un “plecat”).

Zuzana și alte aventuri

M-am împrietenit cu comunitatea intelectuală cehă, care venise în Olanda în 1968, după invazia sovietică. Ei aveau întruniri regulate și i m-am dus și eu la una. Acolo am cunoscut o artistă din grup, Zuzana, o femeie tânără de o frumusețe e clasică slavă remarcabilă, pictoriță și restauratoare de icoane bizantine. Acestea erau aduse clandestin de “art dealers”, probabil furate din Rusia, Bulgaria, România, Grecia și Serbia pentru clientela bogată din Olanda și alte țări europene din vest.

Când Zuzana și- a dat seama că interesul meu se extindea în mod sincer și asupra artei sale, s-a hotărât să mă învețe câteva tehnici de bază de restaurare. M -am “specializat” mai ales în eliminarea de precizie a straturilor de vopsea cu ulei care necesitau recondiționare. Compania ei era însă mult mai plăcută și interesantă în sesiunile dintre restaurări, în care spre delectarea mea și cu ochii de atunci, nu trebuia restaurat nimic.

După ce am făcut progrese reale în calitatea preparării tablourilor, ea a început să mă plătească cu ora, și asta a fost primul meu venit oficial.

Apoi am găsit un cuplu de universitari, ea asistentă, el conferențiar, care mi-au încredințat casa lor frumoasă din Haarlem, ca să fac curățenie. La prânz veneau acasă, și mă invitau să prânzesc cu ei și i să ascultăm muzică clasică. M-au plătit destul de generos, inclusiv costul navetei cu trenul de la Amsterdam.

Apoi am lucrat o lună la un birou de traduceri, dar cum n-aveam permis de lucru, a trebuit să-i abandonez și pe ei.

După aceea m-am dus la Eindhoven și i am contactat un "Sales Manager" de la Phillips, pe care l-am cunoscut în avionul de la Zürich la Amsterdam. El s-a oferit la timpul său să mă ajute, dar când și-a dat seama că n-aveam permis de lucru, entuziasmul său a căzut la nivelul Olandei, care e sub nivelul mării. A trecut ceva timp până am înțeles cât se poate conta pe promisiuni spontane de la cunoștințe ocazionale care n-au nimic de câștigat din a te ajuta și în plus mai pot avea și dureri de cap.

Într-o bună zi, am primit o scrisoare din Timișoara, așa zice, foarte deosebită. Era de la o prietenă de familie, o adevărată doamnă, V.W., fostă prim-violonistă la Filarmonica din Timișoara, care pe vremea când trăia la Budapesta, fusese amanta unui tip celebru, dl Erik K. de Vries (fie-i țărâna ușoară), regizor de film și director al Televiziunii Naționale Olandeze. Acesta fusese consultant de specialitate și unul dintre contribuitorii principali la întemeierea Televiziunii Naționale Ungare, iar în viața personală deținuse cheia (sau cel puțin una din cheile) inimii doamnei V.W.

Doamna V.W. mi-a scris adresa și telefonul domnului de Vries și m-a încurajat să-l contactez. Întâlnirea mea cu acest domn de 75 de ani, foarte atrăgător, bărbos, înalt de 2m 10cm a fost fascinantă. Cum am putut să constat chiar la începutul conversației noastre, amintirile lui și flacăra iubirii sale din tinerețe pâlpâiau încă surprinzător de tare.

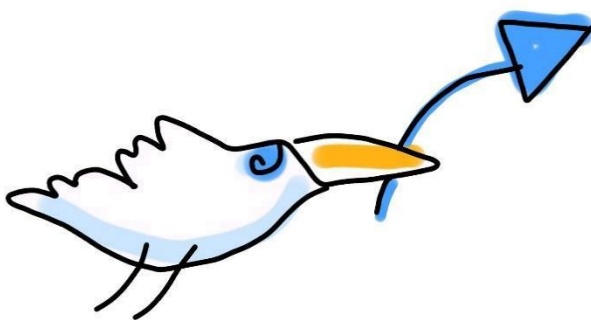
La câteva zile după ce ne-am cunoscut, am fost invitat la el acasă, la cină și pentru cine cunoaște Amsterdamul, adresa lui pe P.C. Hoofstraat era foarte prestigioasă. Soția lui era o fostă balerină, o femeie vioaie și simpatică care acum era cam în faza de “prospețime de gradul doi”. La cei 70 de anișori ai ei din care fumase serios cel puțin în 60, se potrivea cu clișeul “din spate liceu, din față muzeu”. Desigur acest amănunt ar fi trebuit să rămână complet neesențial pentru un cuplu care îmbătrânește armonios împreună, numai că bătrânul satir Eric avea un apetit vorace pentru femei foarte tinere și nu făcea nici un secret din asta. El rămăsese congelat în timp la preferința: “Din spate liceu, din față tot liceu”.

Cina a fost plăcută, mai ales la început, dar mai târziu, după câteva pahare de vin, Eric și-a depănat cu nerușinare amintirile sale erotice cu V.W. în detalii atât de penibile, încât din bun simț și respect pentru doamna de Vries, m-am scuzat și am plecat. În mod neașteptat, peste câteva zile, Eric m-a mai contactat, parțial pentru a continua subiectul, dar și ca să mă ajute, fie pentru a rămâne în Olanda sau pentru a-mi găsi de lucru. Contactele lui erau reale dar, în ochii “pilelor”, credibilitatea și motivele lui de a mă ajuta, erau slăbuțe și cam ridicole. Deci nici din asta n-a ieșit nimic. Câteva zile mai târziu, Eric mi-a trimis prin poștă un cec de vreo 200\$, probabil bacșișul dat mesagerului de amintiri sentimentale...

Am mai fost sfătuit să apelez la ajutorul comunității evreiești sefarde portugheze, un grup bine organizat și cu influență în viața socială și politică a anilor '80. Întâlnirea mea cu ei a avut toate semnele înțelepciunii evreiești, dar eficiența era mai degrabă portugheză...

Apoi a mai urmat pista Amnesty International și drepturile omului, cu succes îndoielnic, dar am urmărit-o și pe aceea, ca să nu-mi reproșez mai târziu că n- am ascultat de oameni sinceri și binevoitori, dar cam naivi. Cu povara de lucru a celor de la Amnesty legată de africani și unii asiatici, nu prea reprezentam un caz serios de “drepturi”. Așa că “amnistia ” s -a aplicat în cazul meu ca fiind amnistiat de vina de a-i face pe ei să-și piardă timpul cu mine.

Era evident că Olanda nu va fi destinația mea finală de emigrant și de evreu rătăcitor. Am mai făcut o ultimă încercare și am fost trimis la un avocat gratuit care mi-a aranjat un interviu la poliție. După un interviu scurt, mi- au luat pașaportul românesc și au aplicat o ștampilă mare, frumoasă,verde de la “Vreemdelingendienst Amsterdam” un fel de birou pentru “procesat” străini. Textul asociat spunea clar că mi s-au dat 14 zile pentru menținerea unui spațiu onorabil dintre cizma poliției și fundul meu. Deci “adio țărilor de jos”, trebuia mers mai “sus”.

Cum era să fiu salvat

În ultimul moment am luat un autobuz de noapte la Paris, și am ajuns clandestin la Paris, Place de la Madeleine. De acolo m-am dus la comunitatea evreilor și pe baza faptului că vorbeam franceză binișor, că aveam o barbă stufoasă și că încă eram sub un an de la plecarea din România, mi s-a acordat un sejur temporar de șase luni, cu posibilitate de reînnoire și cu un ajutor modest dar complet de casă, masă și transport în comun. În scurt timp mi s-a oferit o ocazie de a lucra într-o tabără hasidică Lubavitch, în Bretagne, ca instructor de înot, arte marțiale și ajutor la bucătărie.

Ambiția lor, mai târziu și mărturisită era ca să mă “salveze”, re-educă și transforme dintr-un evreu pierdut, de tip comunist, calitatea III-a, în evreu “calitatea I - confort sporit” prin reîmprospătarea credinței mozaice, a educației și practicii religioase, a creșterii cunoștințelor și respectului pentru istoria și cultura iudaică și îndoctrinarea mea cu disprețul și ignorarea culturii, istoriei și valorilor morale și stilului de viață a tuturor celor care nu erau ca ei.

Rolul meu principal ca instructor sportiv trebuia să fie o compensație pentru activitățile religioase intense la care erau supuși copiii din tabără. În scurt timp, popularitatea lecțiilor mele de înot și karate în rândul copiilor a devenit foarte vizibilă și a creat un pericol “ideologic” de distracție de la învățătură și de la concentrarea necesară învățaturii teologice.

Ca urmare, rolul meu a fost complet desființat. Ca pedeapsă suplimentară, a mai trebuit să lucrez multe ore la bucătărie sub teroarea extremă a bucătăresei șefe Madame Toledano, o hasidică marocană, care cu urlate și țipete m-a învățat până la urmă cum să separ tacâmurile pentru carne de cele pentru lactate. În schimb, am fost inclus în sesiunile zilnice de dezbateri filozofice și religioase ținute de rabini, în cercuri de copii de vârstă pubertății. În esență, câțiva rabini șarmanți și extrem de carismatici povesteau istorioare sfruntate cu intrigă trasă de păr și corupție logică și educațională atât de extremă, încât roșeam de jenă doar ascultându-le.

Ideea era de ce lucruri îngrozitoare se pot întâmpla celor care nu respectă tradițiile iudaice, ce recompense, noroc, și prosperitate vor cunoaște cei care le respectă. De asemenea, cât e de riscant și periculos era să practici elemente din stilul de viață modern, urban și creștin.

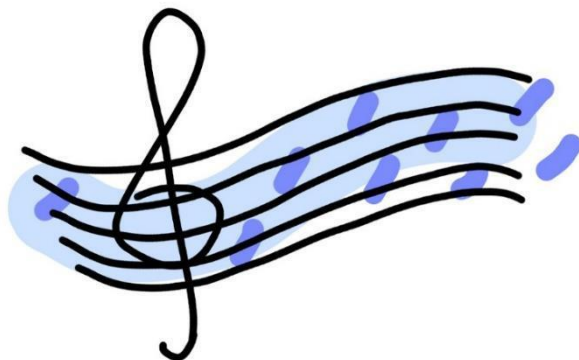
Pentru mine, beneficiul major a rămas îmbunătățirea cunoștințelor de limba franceză, prin participare. Popularitatea mea printre copii a rămas foarte solidă, și la serbarea de închidere a taberei când toți cântau și recitau poezii, am fost rugat de copii să cânt și eu ceva.

Toți scandau: “Georges, Georges, une chanson!”, “Georges, Georges, une chanson!”. Scuza că eu nu știam cântece franceze n-a fost acceptată și am fost solicitat să cânt ceva în orice altă limbă. Rabinii s-au oferit să cânte și ei cu mine, ca să învețe și ei, cu condiția să cânt sau să vorbesc încet.

În acel moment, mi-a venit în minte zicala că “porcul nu se îngrașă în ajun” și m-am gândit că de fapt ei m-au trădat și au trișat eliminând orele de sport pentru care am fost angajat. În plus bunul meu simț primise un afront prin ascultarea acelor istorioare de tâmpire a minții și otrăvire a sufletului la care acești copii erau supuși. Deci am profitat de ocazie, ca să exerseze o “răzbunare” originală.

M-am dus pe scenă și am cântat cu suflet și entuziasm în românește “Imnul Căcănarilor” și în ungurește “Hoszu nyaku rövid lábú Kelemen”, ambele poezioare cântate fiind puerile, obscene, grotești și scatologice. Rabinii binevoitori repetau fiecare cuvânt și frază după mine, și grotescul de a auzi aceste poezioare cu accent francez, combinată cu faptul că această scenă nu era imaginată ci absolut reală, mi-a completat cu generozitate arsenalul de “amintiri din tinerețe care i se pot întâmpla numai lui Gyuri Kun”.

(Notă: nu am scăpat de obligația de a “traduce” lirica “sentimentală” a poezioarelor mele, dar m-am achitat cu cinste inventând o traducere decentă, care le-a făcut o mare plăcere.)

Tour de France

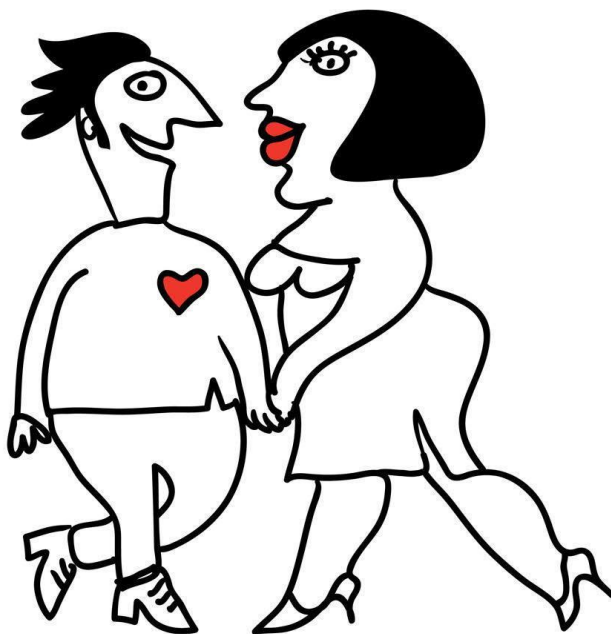
Important e că activitatea mea în tabără a fost remunerată (ce-i drept foarte modest) și astfel au fost realizate planurile mele de a savura viața ca om pe deplin liber, într-o țară atât de frumoasă și atrăgătoare ca Franța. Cu această ocazie am vizitat o mulțime de locuri, unice pentru mine, ca ultimă etapă a șederii aici. Actele mele de emigrare în Canada erau deja depuse la Paris și era în puterea mea să profit de timpul rămas până la marele “hei-rup” care avea să înceapă după sosirea mea în Canada.

Adevărul e că, dacă ești tânăr, vorbești franceză și trăiești în Franța, nu prea ai chef să mergi mai departe. Totuși, instinctul meu îmi spunea că eu încă n-am ajuns “acasă” și că am obligația să continui “aventura” până unde se putea.

Etapa franceză s-a derulat cu câteva seturi de “bețe în roate”, care mi-ar fi putut schimba planurile de a merge în Canada.

În cimitirul Père Lachaise am cunoscut o tânără franțuzoaică, (vie), pariziancă, și care mergea deseori la mormintele lui Marcel Proust și la Editheia Piaf. Deși conversațiile noastre inițiale au fost despre morții celebrii din cimitir, cele din zilele următoare au luat o turnură mai practică. Pauline plănuia o vacanță lungă de șase săptămâni, un fel de “Tour de France” cu mașina ei, așa că am început să discutăm despre itinerar, care urma să cuprindă Normandie, Bretagne, Loire, Aquitaine, Pyrenees, Languedoc, Cote D'azur, Auvergne, Rhone-Alpes, Alsace. Camping cu cortul și hotel dacă era vreme rea.

Cu două zile înainte de plecare, Pauline m-a întrebat spontan dacă vreau s-o însoțesc. Zicea că era convinsă că aș fi un companion de călătorie ideal și că amândoi vom rămâne cu amintiri unice. Deși idea mi s-a părut foarte atrăgătoare de la început, nu m-am așteptat ca ea să mă invite și am acceptat cu mare entuziasm. Eu, încă tânăr, cu timp liber nelimitat, ceea ce nu avea să se mai repete decât la pensie, cu o parteneră fermecătoare și extrem de cunosătoare, și ansa de a vedea locuri unice pentru mine, unde era “hiba”? Evident că nu era nici una. Pauline era profesoară de biologie, foarte drăguță și athletică.

În timpul acestui tur, franceza mea s-a îmbunătățit substanțial, iar admirația pentru peisajul, cultura și bucătăria franceză, a crescut exponențial. Cu fiecare piesaj nou și aventură nouă, plăcerea și satisfacția de moment era puțin umbrită de realizarea faptului că toate aceste excursii le-aș fi putut face cu mult mai devreme, dacă situația în România ar fi fost diferită. Libertatea se poate însă savura și cu întârziere, dacă n-ai încotro.

În etapa din Alsacia, ne-am oprit la Colmar, și deodată mi-a venit idea de-a face un mic detur în Germania, că eram chiar la graniță a franco-germană pe Rin. Când grănicerul german a văzut combinația ciudată de “Carte de Séjour” franceză și pașaport românesc, mi-a arătat cu degetul direcția de înapoi în Franța (care era oricum mai bună decât înapoi în România). Ca răzbunare spontană și mijloc de compensare al frustrării, m-am oprit pe pod, și am urinat în Rin de pe pod, cu pieptul umflat și plin de sfidare ca un gest simplu și primitiv de atitudine anti-teutonică.

Mai am și astăzi poza și mă mândresc cu ea și râd de cât de copilăroasă a fost chestia asta. Turul s-a terminat cu bine, am ajuns înapoi la Paris, de unde plecasem cu șase săptămâni în urmă și mi-am umplut memoria turistică cu clișee de neuitat.

Am mai continuat relația, dar într-un ritm diferit, pentru că ea s-a întors la servici, și schimbarea de la modul de vacanță la realitatea de zi cu zi a creat o dinamică destul de stresantă. Într-un moment de intimitate, totuși m-am hotărât să fac un test riscant și am întrebat-o pe șleau dacă ar considera să vină cu mine în Canada.

Reacția ei a fost spontană, fără ezitare, dură și hotărâtă și mi-a zis că asta ar fi o absurditate totală, ca ea să plece din Paris în tundra semi-civilizată de peste ocean. Pe lângă regret, m-a pufnit și râsul, dat fiind cât de ridicol și simplist era acest clișeu. Am rămas însă cu două concluzii clare. Prima, că ea avea ceva dreptate, iar a doua, mult mai importantă, că ea nu mă iubea destul. Cam asta a fost.

Cu timpul însă, atracția necunoscutului de peste ocean a rămas predominantă și m-am re-orientat, cu speranțe noi, către planul inițial de a ajunge în Canada.

Noémie

Între timp, viața mea în Franța mergea înainte, și o șefă de la Comunitatea Evreiască, care era și codoașă amatoare mi-a făcut cunoștință cu o studentă de la medicină, o fată frumoasă și religioasă, dar cu un intelect mediu.

Partea “medie” a început să mă deranjeze și când mi-am dat seama în timp că de fapt era predominant “sub-medie”, mi-am dat demisia din relație, cu maximum de tact posibil.

M-am consolată cu un gând, nu tocmai elegant, dar hazliu, că poate că unii absolvenți de la medicină ajung de fapt pacienți, nu doctori. M-am simțit totuși obligat să dau un “raport” și la “codoașa” mea pentru că ea totuși a depus ceva efort în crearea acestei relații.

Dialogul a decurs cam așa: “Alors, Georges, cum merge relația cu Noémie?” I-am răspuns cu : “Păi, nu mai e nici o relație”. La care ea: “Cum așa a Georges, nu-mi vine să cred. Spune-mi sincer, dar insist, sincer, ce naiba s-a întâmplat?”

Eu m-am făcut roșu la față, am simțit și sudoare pe gât și pe spate, și i-am răspuns cu multă jenă: “Păi, Noémie e cam imatură și nu poate susține nici o conversație, și nu din cauza francezei mele. Nu zice mai nimic și tot timpul se uită în ochii mei, ca și cum ar aștepta o propunere matrimonială. Iar eu voi pleca curând în Canada.”

Doamna “codoașă” Myriam, a inhalat adânc de două ori, a mai făcut o pauză și apoi cu o expresie vădit dezamăgită mi-a spus: “Îmi pare tare tare rău, Georges. Eu am vrut să-ți dau o șansă să rămâi în Franța, pentru că simt că-ți place aici foarte mult și cred te-ai descurca de minune. Problema e atitudinea ta. Aș zice că nu Noémie e cea imatură, ci tu. Dacă vrei să te însori, nu cauț i o femeie inteligentă brici și atotcunoscătoare, ci una care e sănătoasă și vrea și poate să aibă mulți copii. Plus că Noémie va fi curând doctoriță, și e și drăguță, aș zice. Georges, Georges, Georges, care-i problema?”

“Nu-i nici o problemă, Madame Myriam, îmi pare rău că v-am dezamăgit, dar nu voiam să mă dezamăgesc nici pe mine însumi. Oricum nu sunt pregătit acum să mă însor și să am mulți copii.”

Doamna Myriam a vrut să încheie discuția pe un ton glumeț și a mai adăugat: “Dacă eram eu cu 30 de ani mai tânără, altfel s-ar fi derulat lucrurile...”

Ilana

La scurt timp după aceea, o prietenă a surorii mele, care încă era în Israel, s-a întors definitiv din Israel la Paris, pentru că era cetățeană franceză, născută în Franța. După șase săptămâni de prietenie și explorare intensivă reciprocă, Ilana m-a întrebat dacă am vreun motiv serios să nu mă mărit cu ea. Întrebarea ei era total neașteptată pentru mine. Toți membrii familiei ei erau comercianți înstăriți, de tip sefard marocan, cam ne-intelectuali, mai mult comerț decât sinagogă.

Ideea de a -mi opri procesul emigrației prin aruncarea ancorei în această comunitate părea confortabilă, dar îmi era total străină.

Totuși, motivul real era că inimioara nu mi s-a încălzit destul și cu mintea de atunci și caracterul meu, asta era important. Deși Ilana era atrăgătoare și iute la minte, nu simțeam nimic romantic pentru ea și instinctul îmi spunea ca asta nu se va schimba cu timpul. Am încercat să-mi explic rațional de ce, dar astea nu sunt probleme pentru rațiune.

Ani de zile după aceea când m-am reîntors la Paris cu soția, din Canada, ne-am întâlnit la o cafea cu ea și cu soțul ei sefard și cu cei patru copii ai lor de yeșivă. Am avut senzație de ușurare “post-mortem” că lucrurile au ieșit bine pentru amândoi.

Dl. Balouka

Ultimul episod francez legat de emigrare a fost creat de Domnul Michel Balouka, un evreu marocan, proprietarul hotelului de imigranți, “Hotel du Globe”, în Arondismentul 18, unde am stat la Paris. Din motive ciudate, tipul a pus ochii pe mine și conversația lui favorită era despre cât de bogat e, ce mulți bani are, ce casă frumoasă posedă, și cum lui nu i-a trebuit nici o educație să devină bogat și proprietar de hotel.

Mi-a zis că, totuși, îi plăcea de unii cu școală și educație, ca mine, deși nu credea că eu voi deveni vreodată bogat. A ținut legătura cu mine și i, după ce m-am mutat din hotelul lui, m-a invitat la un seder. Asta mi s-a părut total neașteptat și neobișnuit, dar am acceptat cu mare plăcere.

În jurul mesei era toată familia lui: soția, prima fiică de 25 de ani, a doua de 23, a treia de 20, și a patra de 18. Toate erau scunde, grăsuțe, cu fețe rotunde și ten impecabil, ochi negri mari, dinți frumoși și sănătoși ca perlele, zâmbete plăcute, și păr negru, bogat și lucios. Aveau picioare scurte și grosuțe cu pantofi oribili cu panglici, șezuturi deja matronale, brațe scurte și mâini cu unghii frumoase și îngrijite, dar antebrate, din păcate, ne-depilate.

Eu m-am simțit extraordinar de nelalocul meu și am făcut tot efortul de a nu face asta prea evident. Toată conversația era suportată de Dl. Balouka, nimic antrenant sau memorabil, iar soția și cele 4 graț ii cam rumegau la ierburi și se uitau la mine, fără să zică mai nimic.

Am început să mă întreb că de fapt ce căutam eu acolo, dar treaba s-a lămurit în câteva zile. “Tăticul” m-a sunat să mă întrebe cum m-am simțit și cum mi-au plăcut fetele lui dragi și care mi-a plăcut mai mult și de ce.

În răspunsurile mele politicoase m-am simțit ca un scriitor amator de “fiction” care trebuie să treacă un examen de diplomatie și fantezie. În mod clar Dl. Balouka, cel puțin din punct de vedere material, nu era “Tevie Lăptarul”, dar avea o problemă asemănătoare.

I-am spus domnului Baluka că am fost încântat la fel de toate fiicele sale, și că trebuie să fie tare mândru de ele. Cum omul era uns cu toate unsorile și viclean, a înțeles repede că nu va putea storce din mine o preferință specifică pe care el s-o poată manipula pentru determinarea soartei și a viitorului, n-a mai insistat și a schimbat brusc subiectul, urmat de un “au revoir Monsieur” destul de abrupt. Eram foarte recunoscător soartei că nu mai stăteam la hotelul lui Balouka.

Garsoniera

După câteva zile, cu totul întâmplător am cunoscut pe o stradă învecinată cu hotelul o familie de unguri (soț, soție și doi copii mici) din Ungaria, care tocmai plecau în USA. Ei erau sponsorizați de aceeași comunitate evreiască ca și mine, și stăteau într-o garsonieră absolut minusculă în Rue de L'Exposition, lângă Tour d'Eiffel.

Locuința se elibera în două zile și eu am reușit s-o obțin. Argumentul comunității evreiești că garsoniera respectivă era pentru o familie de patru persoane a fost invalidat de argumentul meu că acea locuință era de fapt pentru o singură persoană, dar ei au înghesuit acolo patru oameni (din lipsă de alternative). Până la urmă au căzut de acord și această schimbare a fost crucială pentru stilul meu de viață de până la plecare, căci garsoniera era în buricul Parisului.

De asemenea mi-a permis să-mi invit părinții pentru câteva săptămâni și sponsorul legal nu a fost altul decât însuși Dl. Balouka de la fostul meu hotel. Asta m-a făcut să elevez cu câteva grade în ierarhia mea de respect pe evreii marocani francofoni. Bucuria revederii cu părinții mei și reînnoirea informațiilor din țară, mi-au consolidat convingerea că eram “omul potrivit la locul potrivit”, deși practic, nu aveam încă nici o situație clară, stabilă sau bună.

Un lucru cu totul unic s-a dovedit a fi amplasamentul garsonierei. Din gemulețul de bucătărie se vedea curtea interioară a Ambasadei Române de la Paris.

Puteam studia cu binoclul protocolul săptămânal de sosire și primire a contingentelor de intelectuali români “norocoși” care erau trimiși la studii sau schimb de experiență în Franța.

Întâmplător, eram familiarizat cu situația, pentru că atunci când lucram la Timișoara la Institutul de Sudură și Încercări de Materiale, câțiva tovarăși colegi, au fost trimiși în acest fel. Erau toți membri de partid, fără rude în străinătate, cu soț ii țate, de origine sănătoasă și cu cel puțin un copil lăsat acasă.

Am putut vorbi cu un coleg care s-a întors, nu cu multă experiență nouă dar cu un casetofon stereo de-ți “lăsa gura apă”.

“Norocoșii” și i invidiații români, cu haine demodate și i geamantane urâte de carton, erau frumos aliniați ca soldații la intrarea în Ambasadă. Românilor li se confiscau pașapoartele românești, imediat la intrarea în ambasadă și li se înmânau documente temporare de sejur în Franța.

Apoi erau trimiși cu autobuze la niște foste cazărmi militare, unde dormeau în camere curate dar cu paturi suprapuse. Francezii din uzinele Renault de schimb de experiență aveau week- end liber sâmbătă și duminică, dar românii trebuiau să vină sâmbăta la Ambasadă pentru ședințe și prelegeri de educație politică și patriotică, iar duminica era liberă pentru orice activități, cu condiția ca ieșirile și vizitele de monumente culturale să fie organizate în grup, minimum o pereche (câte doi), iar orice întâlniri cu localnici sau colegi de la întreprinderile franceze, să fie raportate în prealabil la ambasadă.

Mi-am făcut un obicei să-i observ pe acești “norocoși”, fie cu binoclul din geamul de bucătărie, fie plimbându-mă pe stradă și văzându-i frumos aliniați la intrarea în ambasadă. Mă gândeam cu ceva amuzament, câți colegi și prieteni din România, care n-au avut nici măcar șansa asta, îi invidiază cumplit pe cei “merituoși” trimiși în străinătate.

Odată am intrat în vorbă cu un inginer simpatic care stătea la rând și care a crezut în prima clipă că eram din grupul lor.

Când a înțeles, și i a înțeles repede din comportarea și limbajul meu, că eu eram de pe “planeta interzisă” a încetat brusc să vorbească cu mine și se uita spre cer (singura sursă de speranță), ignorându-mă. În aceste momente, motto-ul meu “Adio Românie, pământ părintesc” și-a cam atins apogeul semnificației, și deși încă habar n-aveam ce-mi va oferi viitorul, împăcarea cu “sensul unic” al emigrării, era totală.

Landed Immigrant

Timpul trecea și într-o bună zi am primit înștiinț area că viza mea de “Landed Immigrant” a sosit și peste două săptămâni voi pleca în Canada. Aceste ultime două săptămâni la Paris, au fost emoțional la fel de puternice ca și plecarea din România.

Deși nu mai trăiam într-o țară oprimată și nu mă mai uitam cine era în spatele meu când vorbeam, plecam de la o incertitudine europeană “liberă” spre o altă incertitudine de data asta canadiană.

Am fost plăcut impresionat atât de numărul de persoane care și-au luat rămas bun de la mine, precum și de felul în care și-au luat rămas bun, și asta s-a întipărit adânc în sufletul și memoria mea.

Avionul Paris-Toronto era uriaș și absolut plin. Francezi vizitatori, canadieni gata de întoarcere, și “bloody immigrants” care mergeau la Toronto. Vecina mea de zbor în fotoliul dublu (2-6- 2) era o tânără doamnă frumoasă, înaltă și foarte elegantă, cu ochelari chic, cu care am schimbat câteva politețuri în franceză.

Când conversația s- a mai întins de-a lungul acestui zbor interminabil și obositor, mi s-a creat o dilemă serioasă între a a continua să ascult franceza ei absolut oribilă, diletantă și aproape incomprehensibilă din cauza accentului englez, sau să trec peste partea auditivă și să mă concentrez pe cea vizuală, care era atrăgătoare. Cum cele două aspecte erau inseparabile, am făcut un compromis ușor, când doamna m-a rugat să-i corectez franceza, admitând că era conștientă de cât de slabă era.

Am mai aflat că era avocată de profesie, parteneră de firmă particulară cu încă doi avocați, incluzând fostul ei soț, că venise la Paris pe două săptămâni să se relaxeze, dar cu franceza ei slabă și furtul poșetei în metrou (zicea că l-a văzut pe “ arabul ” fugind cu poșeta!), atitudinea autorităților franceze, etc. i- au făcut excursia mizerabilă și dezamăgitoare. Ea a aflat că eu tocmai emigrez în Canada, și am o profesie bună, plus două valize așa și așa.

Conversația a continuat fără întrerupere vreo șase ore, și a fost fără îndoială deosebit de plăcută. M-a mai întrebat unde voi sta, și i-am spus că am două opțiuni, între a merge la un hotel al guvernului, specializat în primirea noilor imigranți, sau să mă duc la sora mea, care emigrase direct din Israel și ajunsese cu o săptămână înaintea mea la Toronto.

Când am ajuns la Toronto, mi-a făcut o invitație foarte directă și fără nici un echivoc, ca să accept opțiunea a treia, aceea de a veni direct la ea, dat fiind că era suficient loc în casa ei enormă dintr-un cartier de lux.

Eu credeam că a fost o glumă, dar după ce am terminat formalitățile de intrare și vama, care au durat pentru mine vreo două ore, ea stătea în hol și mă aștepta.

Am fost realmente șocat și primul lucru care mi-a trecut prin cap era că, dacă vreodată îmi voi scrie memoriile, partea asta va fi privită ca inventată. Am stat în acel paradis câteva săptămâni, pe rol de “bărbat în casă”, sub toate aspectele, incluzând căutare de lucru. Mi-a permis să- i folosesc una din mașini și asta mi-a fost de mare ajutor.

După contactarea comunității evreiești din Toronto, “departamentul de integrare al nou veniților” mi-a făcut o legătură cu o firmă de “Consulting Engineering” unde am avut un prim interviu. Ca fapt divers, m- am dus la interviu cu mașina avocatei mele iubitoare, un Buick enorm.

Ca un semn de “bun augur” am pocnit bine mașina ei când am ieșit din garajul ei, și deși aveam carnet de conducere din România, experiența mea de condus era limitată la Dacie, poate 100 km și i ceva kilometraj ne semnificativ în Europa, unde au condus prietenii. Surpriza și mai mare decât paguba cauzată de mine mașinii, a fost comentariul binevoitor al Suzanei, că “nu era mare brânză”. Oare așa o fi în Canada?

Interviul meu a durat o oră, și când s-a terminat, d-l Leipziger, proprietarul firmei, un inginer formidabil și supraviețuitor al lagărului de la Auschwitz, mi-a spus că engleza mea era funcțională, pregătirea mea inginerască părea să fie în regulă, cineva trebuia să-mi dea primul job și asta o va face el.

La început avea să mă plătească cu mult mai mult decât meritam, dar sarcina mea era să progrez în șase luni la un nivel la care plata mea să devină mai puțin decât meritam!

Deci la trei săptămâni după ce am ajuns în Canada aveam un job de inginer proiectant, la șase săptămâni de la sosire mi-am închiriat o locuință, și la șapte săptămâni am avut mașina mea proprie și am înapoiat mașina de împrumut fără nici o zgîrietură nouă. Se pare totuși că plecarea mea s-a meritat, Q.E.D. (Quod Erat Demonstrandum)

Ceea ce a urmat în următoarele decenii, ar putea fi subiectul unei cărți separate, dar acest capitol din Jurnalul unei Emigrații se termină aici.

Cuprins

Jidanul Kun	1
La Praga	2
Înapoi în România	3
Ileana Cosânzeana	6
Nu “dacă”, ci “când”	7
Obstacole și opțiuni.....	9
Afumare și lăcuire	12
Emoții de toate felurile	17
Trafic de valută.....	19
În Amsterdam	22
Zuzana și alte aventuri.....	25
Cum era să fiu salvat	29
Tour de France.....	32
Noémie	35
Ilana	37
Dl. Balouka.....	38
Garsoniera	39
Landed Immigrant	42